

# ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ<sup>1</sup>

สิริภา หนูพันธ์<sup>2</sup>

การจัดซื้อจัดจ้างถือเป็นหัวใจสำคัญในการผลักดันให้มีการใช้ทรัพยากรของแผ่นดินทั้งในรูปตัวเงินและวัสดุอุปกรณ์ ให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณและเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจะส่งผลให้การใช้ทรัพยากรของรัฐในภาพรวมเป็นไปอย่างเหมาะสม คุ้มค่า มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด และหลักการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยมุ่งเน้นศึกษาพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อแสวงหาแนวทางปรับปรุงกฎหมายให้เกิดความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แม้ว่าการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐจะมีขั้นตอนและกลไกควบคุมตรวจสอบที่รัดกุมอยู่ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม จากศึกษาพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องยังพบว่ามีปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท ตามมาตรา 56 (2)(ข) แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ประกอบกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดวงเงินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ โดยวิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินการจัดซื้อจัดจ้าง ที่ไม่ทำข้อตกลงเป็นหนังสือ และวงเงินการจัดซื้อจัดจ้างในการแต่งตั้งผู้ตรวจรับพัสดุ พ.ศ. 2560 วางหลักไว้ว่า “การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีการผลิต จำหน่าย ก่อสร้าง หรือให้บริการทั่วไป ที่มีวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้างครั้งหนึ่งไม่เกิน 500,000 บาท ให้ใช้วิธีเฉพาะเจาะจง” อันจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยช่องว่างของกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขของวงเงินมาดำเนินการแบ่งแยกวงเงินงบประมาณของแต่ละโครงการไม่เกิน 500,000 บาท เพื่อหลีกเลี่ยงวิธีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ทำให้เกิดปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างไม่มีการเปิดโอกาสให้แข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม นำมาซึ่งความไม่โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ สันตาสว่าง

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐมักกำหนดราคากลางให้ใกล้เคียงกับวงเงิน 500,000 บาท ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าราคาที่แท้จริงของพัสดุ อันเป็นสาเหตุให้หน่วยงานของรัฐต้องจ่ายแพงกว่าที่ควรจะเป็น และโดยปกติวิธีการเฉพาะเจาะจงจะเป็นการดำเนินการภายในหน่วยงานของรัฐไม่มีการดำเนินการใดที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอกอันจะทำให้เกิดสิทธิอุทธรณ์ร้องเรียนตรวจสอบ มีเพียงผู้ประกอบการรายเดียวที่หน่วยงานของรัฐจัดหาโดยใช้ดุลพินิจเชิญให้มาเป็นคู่สัญญาเท่านั้นที่ทราบรายละเอียด กรณีดังกล่าวนำมาสู่การเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งได้ และเป็นการยากต่อการตรวจสอบการดำเนินการทั้งนี้เพราะเอกสารหลักฐานและวิธีการดำเนินการดังกล่าวเป็นเรื่องภายในของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น จึงเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาประมวลกฎหมายว่าด้วยการพัสดุของประเทศฝรั่งเศสเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พบว่าไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับวงเงินในการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถเจรจาตกลงกับผู้ประกอบการเพียงรายเดียวได้โดยไม่มีการเปิดให้แข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมไว้แต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง ปัญหาการไม่เปิดเผยข้อมูลซึ่งเป็นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้ชนะการเสนอราคา ภายหลังการประกาศรายชื่อผู้ชนะการเสนอราคา ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 “ห้ามมิให้เปิดเผยข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้ยื่นข้อเสนอ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้ยื่นข้อเสนอด้วยกันต่อผู้ซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้น หรือต่อผู้ยื่นข้อเสนอรายอื่น” เมื่อขั้นตอนการเสนอราคาเสร็จสิ้นและได้มีการประกาศรายชื่อผู้ชนะการเสนอราคาแล้ว และผู้เสนอราคารายอื่นหรือประชาชนทั่วไปยื่นคำขอข้อมูลซึ่งเป็นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้ชนะการเสนอราคา แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลพินิจไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่าตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 ห้ามมิให้เปิดเผยข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอแต่อย่างใด

การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐในการไม่เปิดเผยข้อมูลซึ่งเป็นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้ชนะการเสนอราคา เช่น แคตตาล็อก แบบรูปรายการ รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ หนังสือรับรองผลงาน ใบเสนอราคา บัญชีรายการก่อสร้างหรือใบแจ้งปริมาณงานของผู้ชนะการเสนอราคา ภายหลังประกาศรายชื่อผู้ชนะการเสนอราคาแล้วทำให้กระทบต่อสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐขัดต่อหลักธรรมาภิบาล แม้ผู้ยื่นคำขอจะใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่ง ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้ แต่ในการดำเนินการอุทธรณ์และพิจารณาใช้ระยะเวลาอันยาวนาน จนบางครั้งการจัดซื้อจัดจ้างมีทำสัญญาและใช้พัสดุเสร็จสิ้นแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเพื่อตรวจสอบหรือยับยั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ทันกาล

ทั้งนี้เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารได้พิจารณาอุทธรณ์ตามข้อกล่าวอ้าง และเหตุผลของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว เห็นว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่สามารถเปิดเผยได้ และได้มีการวางหลักในการวินิจฉัยจึงมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อุทธรณ์ ต่อมา ภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ยังคงใช้ดุลพินิจไม่เปิดเผยข้อมูลซึ่งเป็นข้อเสนอในส่วน ที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้เสนอราคาให้ผู้ขอข้อมูลข่าวสารทราบ เนื่องจาก ขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน ซึ่งไม่สอดคล้องต่อหลักการพื้นฐานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 59 ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องเปิดเผยและต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ต้องมิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ต้อง คำนึงถึงการใช้อำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐในกรณีข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิค ของผู้เสนอราคาเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาว่าหน่วยงานของรัฐสามารถใช้อำนาจดุลพินิจเปิดเผยได้หรือไม่ จากการศึกษาพบว่า มีกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาคุ่มครองมิให้ผู้อื่นได้รู้หรือนำไปใช้ประโยชน์ เช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร แบบผังภูมิวงจรรวม หรือประโยชน์ทางการค้าอย่างอื่น ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่สามารถดุลพินิจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาได้

ประเด็นที่สาม ปัญหาตีความคำว่า“ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ” และ คำว่า “ส่วนได้เสีย” กับ ผู้เสนอ ราคาหรือคู่สัญญาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยการใช้ดุลพินิจตีความคำว่า “ผู้ที่มีหน้าที่ ดำเนินการ” ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กำหนดว่า “ในการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือ คู่สัญญาในงานนั้น”แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดคำนิยามไว้ชัดเจนว่าบุคคลใดบ้างเป็น“ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ” ทำให้แต่ละหน่วยงานของรัฐขาดความชัดเจนในการตรวจสอบความมีส่วนได้เสียของ “ผู้ที่มีหน้าที่ ดำเนินการ” แตกต่างกันไปเช่น บางหน่วยงานของรัฐตีความคำว่า “ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ” หมายถึง หัวหน้า เจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่พัสดุ คณะกรรมการต่างๆแต่บางหน่วยงานตีความคำว่า “ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ” หมายถึง ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง หัวหน้าเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการต่างๆ ทำให้แต่ละหน่วยงานของรัฐขาด ความชัดเจนในการตรวจสอบความมีส่วนได้เสียของ“ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ” ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการตีความ คำว่า “มีส่วนได้เสีย” ไม่มีความชัดเจนว่ามีขอบเขตหรือ ความหมายเพียงใด เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการ จัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ.2561 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กฎหมายเหล่านี้ได้มีข้อบัญญัติเรื่องผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งสิ้น ซึ่งกฎหมายบางฉบับ กำหนดแนวทางการพิจารณาผู้มีส่วนได้เสียไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง

และการบริหารพัสดุภาครัฐ กำหนดแนวทางการพิจารณาผู้มีส่วนได้เสียโดยใช้หลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ แต่กำหนดเงื่อนไขไว้แตกต่างกัน ดังนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2561 มาตรา 126 กำหนดผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายและมีชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ข้อ 4 กำหนดผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง คู่สมรสที่ชอบด้วยกฎหมายและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันในบัญญัติกฎหมาย ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่บัญญัติไว้โดยมีถ้อยคำคล้ายๆ กัน เช่น สมาชิกสภาเทศบาลต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นผู้สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้นหรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ แต่ไม่ได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาคำว่าผู้มีส่วนได้เสียไว้แต่อย่างใดเป็นปัญหาการตีความของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลที่มีการหารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกา และมีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยตีความในกรณี นี้ไว้ แต่แนวทางการตีความทั้งระหว่างคณะกรรมการกฤษฎีกากับคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดก็มีแตกต่างกัน โดยมีแนวทางในการพิจารณาผู้มีส่วนได้เสีย 2 แนวทาง คือ แนวทางแรกพิจารณาตามหลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และแนวทางที่สองพิจารณาตามหลักความกลาง จึงทำให้เกิดปัญหาการตีความคำว่า “เสียได้เสีย” ว่ามีความหมายกว้างหรือแคบเพียงใดที่ไม่อาจหาข้อยุติลงตัวได้อย่างไม่มีปัญหาที่จะถูกโต้แย้งวิพากษ์วิจารณ์

จากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ ปัญหาการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะ ดังนี้

#### 1 ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท

1.1 เห็นควรยกเลิกมาตรา 56 (2)(ข) แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 การจัดซื้อจัดจ้างวงเงินไม่เกิน 500,000 บาทให้ใช้ วิธีเฉพาะเจาะจง และออกประกาศกระทรวงกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุที่มีการผลิต จำหน่าย ก่อสร้าง หรือให้บริการทั่วไป และมีวงเงินไม่เกิน 500,000 บาท ให้ใช้วิธีการคัดเลือก ตามมาตรา 56 (1) (ข) เพื่อให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม

1.2 เห็นควรจัดตั้งองค์กรกลางที่เป็นอิสระและมีผู้แทนจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้ร่วมสังเกตการณ์ ในการกำกับดูแลการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของทุกหน่วยงาน โดยมีหน้าที่ตรวจสอบความเหมาะสมของสภาพพื้นที่สภาพแวดล้อม และประเมินความคุ้มค่าของโครงการ พร้อมทั้งจัดทำรายงานการตรวจสอบเสนอต่อหน่วยรับงบประมาณ เพื่อป้องกันการขอแบ่งแยกวงเงินเปลี่ยนแปลงวิธีการในการจัดซื้อจัดจ้าง

1.3 เห็นควรจัดทำหลักเกณฑ์การกำหนดราคากลาง ให้หน่วยงานของรัฐเปรียบเทียบราคาจากท้องตลาดย้อนหลัง 3 เดือน โดยใช้ราคาต่ำสุดเป็นราคากลาง และให้สืบราคาจากผู้มีอาชีพไม่น้อยกว่า 3 ราย

2. ปัญหาการไม่เปิดเผยข้อมูลซึ่งเป็นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้เสนอราคา ภายหลังประกาศรายชื่อผู้ชนะการเสนอราคา

2.1 เห็นควรแก้ไขเป็นมาตรา 10 “ภายใต้บังคับมาตรา 66 ก่อนการประกาศรายชื่อผู้ชนะการประกวดราคา ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ และเป็นข้อมูลทางเทคนิคของผู้ยื่นข้อเสนอ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบ ระหว่าง ผู้ยื่นข้อเสนอด้วยกันต่อผู้ซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างครั้งนั้นหรือต่อผู้ยื่นข้อเสนอรายอื่น เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลต่อผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการดำเนินการตามกฎหมาย”

2.2 เห็นควรออกประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง กำหนดให้ข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของ ผู้ยื่นข้อเสนอ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 เป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ดังนี้

ด้วยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (8) บัญญัติให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนดข้อมูลข่าวสารอื่นที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารกำหนด

อาศัยอำนาจตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการจึงกำหนดให้ข้อเสนอของผู้ยื่นข้อเสนอในส่วนที่เป็นสาระสำคัญและเป็นข้อมูลทางเทคนิคของ ผู้ยื่นข้อเสนอ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 10 เป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (8) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 เอกสารที่หน่วยงานของรัฐกำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องยื่นตามบัญชีเอกสารส่วนที่ 2 เช่น แคตตาล็อก แบบรูปรายการ ตารางเปรียบเทียบรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ หนังสือรับรองผลงาน ใบเสนอราคา บัญชีรายการก่อสร้างหรือใบแจ้งปริมาณงาน ฯลฯ เมื่อประกาศรายชื่อผู้ชนะการเสนอราคาเสร็จสิ้นแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวของผู้ชนะการเสนอราคา

ข้อ 2 หน่วยงานของรัฐต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่น ซึ่งละเมิดสิทธิส่วนบุคคลที่มีกฎหมายรับรองคุ้มครอง เช่น ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ความลับทางการค้า และแบบผังภูมิของวงจรรวม ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาให้ความคุ้มครอง

การดำเนินการตามข้อ 1 ให้จัดทำในรูปแบบหนังสือ เอกสาร หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าตรวจดูได้ ณ สถานที่ที่หน่วยงานของรัฐจัดให้ตามประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของทางราชการไว้ให้

ประชาชนเข้าตรวจดู ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2561 และโดยช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละหน่วยงานตามความเหมาะสม

ข้อ 3 ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้ประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด และคำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สุด

3 ปัญหาตีความคำว่า “ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ” และ คำว่า “ส่วนได้เสีย” กับ ผู้เสนอราคาหรือคู่สัญญาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

3.1 เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็น มาตรา 13 “ในการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในงานนั้น ทั้งนี้ การมีส่วนได้เสียให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งเป็น ผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อ จัดจ้าง หรือเป็นกรรมการในคณะกรรมการ การจัดซื้อจัดจ้าง แต่ไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ การจัดซื้อจัดจ้างนั้นย่อมไม่เสียไป”

3.2 เห็นควรกำหนดคำนิยามเพิ่มเติมในมาตรา 4 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ดังนี้

“ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง หัวหน้าเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ คณะกรรมการพิจารณาผลการสอบราคา คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีคัดเลือก คณะกรรมการซื้อหรือจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ”

ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกหน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการตรวจสอบความมีส่วนได้เสียของผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ภายใต้หลักเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันเพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

## เอกสารอ้างอิง

เจริญ เกษภูววัลย์.การวางมาตรฐานธรรมาภิบาล.กรุงเทพมหานคร:บริษัท พอดี จำกัด,2545.

ชาญชัย แสวงศักดิ์.กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ.

กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน,2561.

พัชรา จิตรมหิมา.แนวคิดหลักกฎหมายและนิติวิธีในการรวบรวมเป็นประมวลกฎหมายการพัสดุของ

สาธารณรัฐฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร:สำนักงานกฤษฎีกา.

พิศิษฐ์ ขวลาธวัช. รัฐกับสิทธิได้รู้.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรภาพพัฒน์.2545.